

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 23.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 360 Lel.

Fél évre ... 180 Lel.

Negyed évre ... 90 Lel.

Havonta ... 30 Lel.

Hirdetések díjazás szerint
vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Szükségbarakk.

Arad városa legközelebbi tanács ülésén döntenek arról az árajánlatról, amit egy helyi építkezési vállalat adott be a gazdasági ügyosztály útján egy nyilvános pályázatra. A pályázat szükségbarakkok építésére hívta föl a pályázni kívánó építkezési cégeket, olyan szükségbarakkok építésére, amelyekben egyenként tíz egyszobakonyhás lakás elérhetően állna valósulna meg. Az áram — hogy kétszer tíz, vagy husz egyszobakonyhás lakás épüljön a legközelebbi időben Aradon — valóban a megvalósuláshoz áll közel, mert a városi tanács a legközelebbi ülésén elfogadja majd a legolcsóbb ajánlatot és be sem várva a belügyminisztérium ebben az irányban meghozandó döntését, vagy jóváhagyását, — nyomban építkezni kezd, az ügy sürgősségére való tekintettel.

Kapunk tehát szükségbarakkokat. A megjelölés — az, hogy szükségbarakk, — magában foglalja nemcsak az ügy, illetve az új építkezés sürgősségét, hanem szóösszetételénél fogva igazolja, hogy ezekre a barakkokra csakugyan szükség van. Ez az építkezés szükségét jelent, olyant, amilyent Erdély egyetlen városában sem jelenthet. Az az általános lakásínség, amely a háború óta, minden nagyobb vidéki várostól kezdve egészen az európai metropolisokig jelentkezik, itt Aradon még egészen különös, de ebbe a szakmába rugó jelenségekkel is párosul. Így kell, hogy legyen, különben a város maga sem tartaná — a maga érdekében — annyira fontosnak az építkezést. De nálunk nemcsak, hogy lakás nincs, nemcsak, hogy a háború óta bevándorolt népréteget nem lehet elhelyezni, s a város fejlődésével normálisan szaporodó képességet nem tudják plasztrozni, hanem — valami misztikus sors intézkedés folytán — majdnem naponta olvasunk talajmozgások, házbeomlásokat, mennyezetle hullásokat, amelyeknek ve szedelmes voltát külön hangsúlyozni felesleges. Csak a legutóbbi, minden részletében megdöbbentő külvárosi házbeomlás példája mutatja, hogy Aradon nem tulságosan nyugodtan hajthatja le pihenőre a fejét a bennszülött, mert nem tudhatja sohasem, hogy mikor szakad föléje a plafon. Am vi-

talakozzanak a talajsüllyedésekről és a kisebb, földrengést jelző jelekről azok a tudósok, akiknek ez kenyere és hivatása, s akiknek módjában áll, kimutatni azokat a geológiai tüneteket, amik az aradi speciális házbiztonsági viszonyokat indokolni tudják; mi látjuk, hogy nemcsak a föld különös szélsője, hanem az a tény is hozzájárul az itteni lakásviszonyok konjárjaihoz, hogy a házakat nem renoválják.

Valahogy nem egyedül a háztulajdonosokon mulik ez. Tudunk eseteket, amikor a háztulajdonos önmagát jelentette fel a mérnöki hivatalban, azzal, hogy a házat sürgősen javítani akarja, a hivatal engedélyezze a kilakoltatást. A hivatal is szívesen engedélyezné a kiköltöztetést, hiszen emmens földadata és érdeke, hogy az aradi házak épsége megóvassék. Most elő áll az a fonák és példátlan helyzet, hogy *nincs hová kiköltözni a lakóknak, akik aztán kénytelenek — ki tudja — talán egész életüket egy nyert bizonytalan földet és onladozó tető alatt eltölteni.* A mérnöki hivatal még abban az esetben is élénk zavarba jönne, ha valóban lenne hová kiköltöztetni a lakókat, mert számos olyan renoválásra szorult, beteg ház van itt Aradon, amelyből, ha ki is lehetne

költözni, soha többé ép épület nem lenne, egyszerűen azért, mert az első fal-renoválás alatt összedőlne, mint egy kártyavár.

Arad város tanácsának áldozatkészsége a belügyminiszter későbbi jóváhagyása súlyos és elodázhatatlan problémát old meg azzal a két szükségbarakkal. Egyetlen hozzáfűzni való kommentárunk van ehhez az intézkedéshez. Hiszszük, hogy ez csak kezdet. Hisz egyszobakonyhával az aradi la-

kérdés még mindig nincs megoldva. Negyvennel sincs. A város áldozatkészsége bizonyítja, hogy átérzi a kérdés fontosságát. Egy széles, az egész várost átható renoválási program végleges kidolgozását és végrehajtását várjuk azoktól az intéző köröktől, amelyek már eddig is, — velünk együtt — felismerték e legjellegzetesebb aradi probléma fontosságát.

Az ellenzék megkezdi a munkát.

(Az alkotmányreform a szenátusban. — Egyetemi tanár és hajtataatlan diákok.)

Bucurestből jelentik: A kamara mai ülésén a jegyzőkönyv felolvasása után *Ginuaru* a százszebesi-sztrájkáról tett jelentést. *Marcu* kérte a bányakoncessziókra vonatkozó iratok betérjesztését. — Több kisebb pénzügyi javaslatot szavaztak meg és az ülés véget ért.

A szenátus ülésén *Trachin* nemzeti párti azt kérdezte, igaz-e, hogy Bessarabiában az egyházi vagyoniakat elidegenítették. Igaz-e hogy a Banca Nationala minden hitelt megtagad a falusi népbankoktól. *Ferikide* elnök. közölte, hogy a szenátus pénteken meg-

kezdi az alkotmányreform vitáját. *Nistor* bukovinai miniszter betérjesztette a lengyel-román egészségügyi egyezményről szóló törvényjavaslatot.

Lapjelentések szerint az egyesült ellenzéki pártok az alkotmányreform parlament elé való terjesztésénél távol maradnak a Ház ülésétől. A javaslat betérjesztése után azonban bevonulnak az ülés-terembé, ahol a közösen kidolgozott terv szerint megkezdik a munkát.

Bucurestből jelentik: *Arlon* egyetemi tanár, akinek szigorlatait a legutóbbi napokban a diákok meg-

Ganz Ábrahám leánya.

(Nincs egyetlen Ganz-Danabtus részvénye.)

Az *Aradi Közlöny* budapesti tudósítójától: A Dunaparton, a Széchenyi-utca 1. bejáratu négyemeletes palotán már csak a portálé emlékeztet arra, hogy az egyszerű öntőlegényből híres gyárossá avanzsált svájci, névszerint Ganz Ábrahám, építette. A portálán a két kis mezeten, vasszerszámokat hirdó ifjú fölött két vas-angyal egy nagy arany G. A. monogramot tart. Ezenkívül még a második emeleten, a szép világos szobákban lakó őszhajú, finom matróna felejtődött még itt, hogy apjának, a híres gyáros Ganz Ábrahámnak intim életére is emlékezzék még valaki.

Valóban úgy érzi az ember, mintha Ganz Ábrahám leánya egy nagyon régi világból felejtődött volna itt, mert a bútorok, a festmények még a Ganz Ábrahám háztartásából maradtak itt és így

erősen a múlt század közepébe nyulik vissza eredetük. Mikor ebbe a lakásba belépünk, első pillanatban azt hisszük, hogy modern interieremjébe kerülünk, olyanba, amelyet az új divat szerint antik darabokkal töltöttek meg. De amikor egy kicsit alaposabban körülnézünk, észre lehet venni hogy itt az antik nem stilizált, hanem minden egyes darabhoz valóban „husból és vérből” való emlékek fűződnek. Ezek az emlékek csak lassan-lassan kerülnek elő, szinte természetesen látszik ez, mert Ganz leánya magas alakját hófehér soppas frizurája még egy fokkal antikabbá varázsolja (szinte rokkókó a külseje). Ujságot pedig nem igen tud olvasni gyenge szemem miatt. Így egészen megszokottnak látszik közte és a mai világ között a kapcsolat. Természetes tehát, hogy először bele kell élnie magát kíváncságra, mely vele a mai generáció számára közelebbi portrét akar adni Ganz Ábrahámról. Mikor leülünk a fi-

nomművi biedermeier asztal mellé, először csak egy svájci folyóiratot ad elém, amelyből szíveinek arcképei tekintenek felénk, meg a palota és külön egy képen a galériás portálé. De a képek közé ékelt cikkek, amely Ganz karrierjét vizsgálja, semmi olyat nem mond, ami közelebről világítaná meg életét. Így leánya végre rászánja magát a személyes visszaemlékezésre.

Bevezet egy másik szobába, amelynek falán egy négy-öt évesnek látszó, széles zöldszoknyájú apró kisasszony állóképe lóg. A képen egy zöld papagály is van a kislány mellett. A képre mutatva, kezdi elbeszélését Ganz Ábrahám leánya.

— Látja, ez a kislány én voltam, a papagály pedig kedvence volt apámmak. Mindenap, amint hazajött Budáról a gyárból, belépett a lakásba s azt kérdezte rögtön: „Wo is meine Gattin?” (A mama szintén így kérdezősködött utána, ha valahonnan hazajött.)

zavarták, a *Lupta* tudósítójának kijelentette, hogy az egyetemi hallgatók egy küldöttségével tárgyal. Ennek tagjai kijelentették neki, hogy még a román diákokat is lebunkozzák, ha a numerus clausus el nem fogadják. — Arion igyekezett meggyőzni a diákokat, hogy a numerus clausus megvalósítása megszegné azt a nemzetközi egyezményt, amely megvalósította a nemzeti eszmét. A diákok erre azzal válaszoltak, hogy nem tűrik, hogy az országon egy idegen faj uralkodjék. Arion tanár ma bejelentette az egyetem rektorának, hogy szigorlatait megakadályozzák a diákok. (Rádor.)

Zita lemond

Ottó nagykorúsításáig.

(Ujabb hírek Apponyi missziójáról.)

Bécsből jelentik: Tudvalevően gróf Apponyi Albert február 15-én Zita exkirálynő meglátogatására San-Sebastianba utazott. Zita és Apponyi tárgyalásairól eddig sem mi különös nem szivárgott ki. — Diplomáciai körökben azonban most sok érdekes részletet tudtak meg gróf Apponyi és Zita tárgyalásairól.

Gróf Apponyi azzal a céllal indult San-Sebastianba, hogy meghozza a politikai kiegyezést Zita és Horthy között, tehát hogy egyezsége birja a legitimistákat és Bethlen híveit. Ez a politikai kompromisszum a békét biztosítja és a magyar kormánynak teljesen szabad kezet adna külpolitikai kérdésekben.

Zita exkirályné lemond jogai teljes fenntartásával a magyar trón

ról a legközelebbi évekre mindaddig, míg Ottó trónörökös nagykoru lesz. Zita le fogja szerelni mindazt az agitációt, amit a legitimisták a Habsburgok visszatérése érdekében kifejtének. A Horthy és Bethlen által fogalmazott eme feltételeket gróf Apponyi átadta az exkirálynénak, Zita azonban ez zel az ajánlattal nem elégedett meg, hanem szerződésileg kívánta biztosítani azt, hogy amint Ottó nagykoru lesz, a magyar trónra ültessek őt. Diplomáciai

Felemelték a kenyér maximális árát.

(A prefektus teljesítette a pékek kérélmét.)

Az aradi pékek megbízottai ma ismét fentjártak Georgescu János prefektusnál, hogy a kenyérrak emelésének ügyében újlag interveniáljanak. A tárgyalásokon résztvett dr. Robu János főpolgármester is. A pékek beigazolták, hogy a mai lisztárak mellett képtelenek a kenyeret a régi árban árusítani és a malmosok is bebizonyították, hogy a lisztet nem adhatják az eddigi maximális áron, mert annak az ára mindennél magasabb, mint Aradon. A prefektus, miután igazoltnak látta azt a körülményt, hogy a feldolgozáshoz szükséges anyagot a pékek és malmosok az eddiginél jóval magasabb áron kénytelenek beszerezni, a pékek kérélmét teljes mértékben és a malmosokét pedig részben teljesítette. Holnaptól kezdve tehát a barna kenyér új ára 4 lei és 25 bani lesz, a fehér kenyéré pedig 6 lei. A malmosok pedig a kenyérlisztet 4 lei 17 baniért, a fehér lisztet 6 lei 20 baniért árusíthatják. A legtöbb pékmesternek már teljesen elfogyott mára az eddigi készlete és

körökben kétséggel fogadják azt, hogy Horthy ezt a feltételt elfogadja-e, mivel a detronizálási törvénytől nem térhet el. Apponyi e hó 15-éig marad Spanyolországban. Lehetséges, hogy ezalatt az idő alatt Horthy és Zita között létrejön a megegyezés. Megakarják oldani a pénzügyi kérdéseket is, miután Zita kijelentette, hogy spanyolországi tartózkodásának költségeit nem tudja fedezni eddigi jövedelméből, amelyek osztrák és magyar koronákból állanak.

ezért a prefektus intézkedésére ma délután 3 órától kezdve már ismét rendelkezésükre bocsájtottak nagyobb mennyiségű lisztet, természetesen az új áron.

Bérbeadott

bérekoci-igazolványok.

(Megrendszabályozzák a bérekocsisokat.)

Az aradi bérekocsisok egy része, akik nemrégén tarifaemlést kértek, mert szerintük az alacsony bérekocsi díjakból megélni nem tudnak, a pénzszerzés olyan meg nem engedett módjához folyamodtak, amely azt bizonyítja, hogy egy bérekocsi jövedelméből nemcsak gazdája, hanem más is meg tud élni. Az aradi államrendőrségnek tudomására jutott, hogy egyes bérekocsisok kocsijukat, lovaikat s iparigazolványaikat bére adják, vagy eladják. A névre kiállított iparigazolvánnyal kizárólag a bérekocsi tulajdonosa hajthat, tehát nincs joga azt bérebeadni. A rendőrség ma 12 ilyen bérekocsihírlőt állított elő, akiket egyenként 200 lei pénzbírságra ítelt. A kihágási bíróság pedig előterjesztést tett a prefektúr-

Aztán, mikor megmondták, hogy hol van a mama, megnyugodva ült le és papagályával kezdett játszani. A játéknak mindig az lett a vége, hogy a papagály felugrott a fejére és ilyenkor a világot sem volt szabad zavarni őket. Néha még kis kanárink is a papa fejére telepedtek a papagály mellé. És ezt az együttést meg különösen hagyni kellett az egyébként igen komoly apám frizuráján.

— Ilyen deris hangulatot tudott itthon teremteni, de ismétlem, nagyon-nagyon komoly életet élt. Hogy mennyire komolyan vett mindent, bebizonyította öngyilkossága is. Nem hagyott hátra semmiféle levelet, mikor 1867-ben leugrott palotánk második emeletéről az udvarra, ahol rögtön szétfoccsant az agyveleje. — Nem hagyott hátra semmi írást, de mi azért tudtuk, hogy miért dobta el magát az életet. Az öngyilkosságát megelőző napokban borzasztóan aggódott a nagy házazás miatt, ami megakadályozta egy kötelezettségének teljesítésében. Valamelyik üzletfelének megígért vasat nem tudta meg-

kapni a hó miatt. Képzelték, milyen szerencsétlenek voltunk, annál is inkább, mert még nem régen, csak néhány hónap előtt, az ujjommal koronázott királynak apám gyárában tett látogatása színes képeivel voltunk tele, olyan képekkel, amelyek mind mint agilis embert mutatták meg nekünk szegény apámat.

— Én csak tízéves voltam akkor és csak azt láttam a gyár egyik ablakából, amelyhez állítottak, hogy Ferenc József pirosba volt öltözve és egy nagy kócsagtoll lengedezett a sapkáján. Csak ezt bámultam az egészben ez volt csak fontos nekem, de anyám tudta, hogy apám milyen idegölő izgalmon ment keresztül. Tudniillik akkor, a látogatás alkalmával, bemutatották a királynak egy Ganz-féle vasúti kerék öntését. És apámat a hideg rázta arra a gondolatra, hogy netalán egyik munkásának merénylőletterv forog az agyában. Ha valóban foglalkozott volna valamelyikük ilyen gondolatral, akkor igazán könnyűszerrel keresztülvihette volna tervét a vaskerek öntése közben. De sze-

rencsére nem történt semmi és apám — ezt anyám sokszor mesélte — megkönnyebbulten lélegzett fel és örült, mikor a király végre is elkocsikázott.

— Különben apám nagyon szerte munkáit és mindig azon törte a fejét, hogy majd mindegyik munkásának részt ad a gyárból. De ebben a humanus tervében megakadályozta a halál. A király látogatása után kitüntetést kapott. Mikor elment, hogy megköszönje a kitüntetést, a király báró sággal is meg akarta ajándékozni. De erre csak ennyit felelt:

— Als ein schlichter Schweizer bin ich geboren und will auch als ein schlichter Schweizer sterben.

— Ugyanigy állt a politikai problémákkal szemben is. Noha rokonságában nagy Kossuthiáner is akadt, mégis azt kívánta Kossuthtól, hogy igazoló írást adjon neki akkor, amikor a Ganz-gyár vaskészletét akarta igénybevenni a forradalmi kormány. Az írásban bent kellett állnia, hogy Ganz Ábrahámot a forradalmi kormány kényszerítette gyárának háborus

nak, hogy azoktól a bérekocsisoktól, akik eladták vagy bércadták kocsijukat, vonja meg a hajtási engedélyt.

Szeged —

püspöki székhely.

Glattfelder Gyula új rezidenciája.

A Katolikus egyházat mélyen érintő kérdés dőlt el most, amely szerint a csanádi egyházmegye székhelyét Timisoaráról (Temesvárról) Magyarországra helyezték át. Dr. Glattfelder Gyula és felettes hatósága úgy határozta, hogy az egyházmegye új székhelye Szeged legyen. Felmerült az a terv is, hogy Makóra helyezték a püspök székhelyét, mert az egyházmegye magyarországi részének ez a legtermészetesebb központja és van megfelelő rezidenciaépület is ebben a városban. A legtöbb körülmény mégis Szeged mellett szól, mert ez Makóval szemben kulturális központ amelynek jobban szüksége van a püspökségre. Szegednek ugyanis van egyeteme. Két gimnáziuma, katolikus tanító és tanítóképzője, a minoritáknak és a ferencrendieknek rendházaik. Az a körülmény is Szeged mellett döntött, hogy a püspöki birtok innen is jól elérhető és ez a város annak az egyházmegyének a központjába esik, amely most három országba tagolódtott szét. A csanádi egyházmegyének Magyarországon 33. Romániában 154 és Jugoszláviában 67 plébániája van! Temesvár éppen akkor veszté el a püspöki székhelyét, amikor annak a 200 esztendő évfordulóját ünnepelhetné volna. 1723 augusztus 7-én rendelte el a bécsi udvar, hogy Temesvár legyen a csanádi egyházmegye székhelye és akkor mint az első temesvári püspököt gróf Nádasdi Lászlót nevezték ki az egyházmegye élére. A csanádi egyházmegye püspöksége tehát a közeli napokban megkezdí berendezkedés munkálatait Szegeden.

szolgálatba való állítására. Mikor aztán később haditörvényszék elé állították, fel is mentették. De azért anyám éppen elég izgalmon ment keresztül a dolog miatt. Mert mikor apám először kocsihozott ki saját kocsiján ifju feleségével, éppen akkor jöttek érte az ídőzöirat tal. Rögtön indult, hogy a haditörvényszéknél jelentkezzen, de még odaszólt festvérenek: „Ha nem jönnék vissza többé, kérlek, vigyázz az én feleségemre”. Imádtam anyámat s gyönyörű házaseletet éltek.

Most az egyszer dúsgazdag Ganz Ábrahám leányának a szép ünnepi palotát is el kellett adnia. És föl kellett költözködni a második emeletre abból az izléses márványfalú elsőemeleti lakásból, amelyben az ajtó felett olasz meseterek keze festette színes csendéletek viritanak le egy ipari vállalkozás hivatalnokaira. És sem Ganz Ábrahám leányának, aki zongoraleckét ad, sem a család egyetlen tagjának nincsen tulajdonában egyetlen darab Ganz-Danubius-részvény sem.

Bizottságok a lakásokban

(Megkezdődött a lakáskataszteri ellenőrzése.)

Az *Aradi Közlöny* mai számában jelentette, hogy a nemrégiben benyújtott lakáskataszteri iveken bevallott adatokat hat bizottság fogja felülvizsgálni a helyszínen. A bizottságok ma délelőtt már meg is kezdték a munkájukat. A bizottságok három személyből állanak, a lakók szövetségének és a háztulajdonosok szövetségének egy-egy megbizottjából és egy hatósági személyből. A bizottságok magukkal viszik a sajátkezüleg kitöltött lakáskataszteri iveket és ha a vallomásban valaki okmányokra hivatkozott, akkor azoknak az okmányoknak a felmutatását is követeli a bizottság. Minden esetben lakásigazolványt kérnek a lakóktól és ha valaki azt állítja, hogy már a lakáshivatal felállítására elment, akkor ezt is valamivel igazolni kell: házbérlőnyomtatással, adókönyvvel és lakbérszerződéssel. A bizottság még a helyszínen minősíti a lakást és ott vezeti rá a kataszteri ívré, hogy a lakásbérlő családtagszáma és a lakásbeosztás tekintetével a lakásból semmi sem rekvirálható el. Ha ellenben a bizottság úgy találja, hogy a lakás több szobával bír, mint amennyire a lakásbérlőnek szüksége van, akkor a bizottság a helyszínen a szemle alapján megállapítja, hogy „egy vagy két szoba rekvirálható” és akkor ez a megállapítás képezi a lakás további sorsának alapját.

Matuz Pali,

a radnai filmcsibész.

(Egy cigány, egy csendőr és egy revolver.)

Mozifelvételre alkalmas csibész eset folyt le múlt hó végén Radna községében, melynek szereplője egy Matuz nevű vasúti öreg hordárnak Pali nevű fia, aki már többször szerzett magának hírnevet a csibészkedés terén. Ezek miatt eddig részben kiskorúsága, részben a többszörös amnesztia-rendeletek miatt elkerülte az igazságszolgáltatás büntető kezét. — Mint kitanult lakatoslegény leginkább olyan helyeken igyekezett tanulmányait bemutatni, ahol dohány, szivar és italokra pályázhatott. A legutóbbi hetek egyikén fegyverjavítási tudományának bemutatására vállalkozott. Egy füstös cigány átadott neki egy revolvért kijavítás végett. Palika el vállalta a megbizást, de a revolvért kijavítás után másnak jó pénzért eladta és pár napig lietykén, cigaretta füst felleget között járt-kelt Radna utcáin. A cigány több ízben hiába sürgette revolverének visszaadását. Végre megunt a hitegetést, a csendőrséghez fordult. Palikát előállította a csendőrség, ahol azzal védekezett, hogy a revolvért a Temesvár felé vezető hidnál elásta. Erre a csendőr teljes fegyverzetben ment Palikával a vasúti hidhoz. Ide érve, Palika teljes ruházatban belevette magát a jégtömegekkel megtelt Maros folyóba és nehogy, a

csendőr utána löhessen, többször pár pillanatra a víz alá bukkant. Mikor a csendőr ámulatából felocsudott, Palika már a Maros folyó túlsó partján volt és bravuros ténykedésével megelégedve, karjaival vigán bucsut intett a csend-

A Hunyadiak román eredete.

Az *Aradi Közlöny* számára írta: Dr. Sorbán Kornél.

A hazai történelemben kevés név van, amelyet oly sűrűn emlegettek volna, mint Hunyadi János a „török verő” hős és Mátyás az „igazságos” király neve; és mégis azt kell állítanunk, hogy e legendás dicsőségű alakok nemzetisége felől ma sincsen kellőleg tájékozottak a magyar olvasó körök. Mint hajdan Homérosz görög költő születési helyét nem kevesebb, mint hét város vitatta magának, úgy az írók a Hunyadiak nemzetiségét mondták ugyan románoknak is, de a különböző párt-szemponctok szerint, melyektől vezettetni engedték magukat, állították olaszoknak, magyaroknak, lengyelnek, szerbnek, bolgárnak, vagy közelebből meg nem állapítható délszlávnak. Pedig, ha minden történelmi esemény mellett oly világos bizonyítékok szólnának, mint aminők a Hunyadiak román származását igazolják, alig ha lenne a történelemnek kellőleg fel nem derített részlete.

Az egykorú források a Hunyadiak nemzetiségét latinul „valachus” néven jelölik meg, ami magyarul „oláh”-ot vagy románul jelent. Érzik ennek a megcáfolhatatlan állításnak döntő súlyát a Hunyadiak román származását tagadó újabb írók is, akik azonban, élükön dr. Réthy Lászlóval, úgy vélekednek, hogy a „valachus” fogalmát céljukhoz képest kibővítik és oda sorozzák a délszlávokat is. A Hunyadi család is az oláh nép köréből való, de nemzetiségre nézve aligha rumen (értsd: román), inkább délszláv volt. Ezt írja Réthy: „A román nyelv és nemzet megalakulása c. könyvében (II-ik kiadás 145 l.)” Mig azonban Réthy állítását maga sem tartja minden kétséget kizárólag bizonyosnak és feltétlenül elfogadhatónak, mert különben nem alkalmazná az „aligha” és „inkább” kifejezéseket, az ő iskolájának hívei (mert a románságra vonatkozó teoriáival valószínűleg már oly értelemben nyilatkoznak, mint aminőknek kifejezéseit láthatjuk a Pallas Lexiconban, valamint az újabb kiadott Révai-féle Lexiconban, a Hunyadi-család ismertetésénél. Hunyadi János ősei — állítják most már egész határozottan — nem rumen, hanem délszláv, talán bolgár, fajuk... „A mai értelemben csak annyiban mondhatók oláhoknak, amennyiben rumenek fölött is vajdaskodtak... A Hunyadi

örnek. Pali tehát most szárazon van. De jelenleg a cigány van vízben, mert a csendőrség felelősségre vonta a revolver jogtalan használatáért. Neki pedig nincs kedve Palikát utánozni, hogy a büntetés elől meneküljön. (N. D.)

család „szláv eredetű volachus család”.

A vlach, (valach, blach) szó helyes értelmezésére szükséges tudnunk, hogy ez a szó eredetileg „latin”-t, „itáliai”-t, „római”-t jelentett és elsősorban a germánoknál fordul elő. Tőlük vették át a szlávok, a szlávoktól a görögök. Ami a németben a „Walach” és „Welsch”, ugyanaz a magyarban az „oláh” és „olasz”.

A vlachoknak ez a „par excellence” latinsága alapja annak, hogy mikor a románok eredetéről van szó, azt a legrégebb írók is az itáliai származással hozzák kapcsolatba.* Így a bizánci írók közül a XI-ik században Kavemenos a vlachok eredetét Dáciaiak Traján római császár által való meghódításához fűzi s őket a legyőzött dákok utódainak tekinti.

A XII. században Kinnamos krónikás a vlachokat itáliai régi gyarmatosok leszármazottainak mondja. A XV. században Chalkokondylas a vlachok nyelvéről úgy emlékezik meg, mint amely az olaszhoz hasonlít; felhossa, hogy életmódjuk is megegyezik az olaszokéval, fegyvereik, eszközeik, szokásaik mint a hajdani romaloké.

A régi pápák közül legyen elég felemlitenünk III. Inceét, aki a halikáni vlachok és bolgárok közös uralkodójához, Joannitiushoz, 1199. évben intézett levelében felhossa, hogy értesülése szerint azon uralkodó, mint vlach, és római nemzetség sarja... II. Pius Pápa (Aeneas Sylvius) a XV-ik században az erdélyi románokat itáliai nemzetségnek mondja. — Ezen értelemben nyilatkoznak egyebeket mellőzve, a magyar krónikások is.

Azok az egykorú történetírók, akik a Hunyadiak korában és az ő viselt dolgairól latin nyelven írtak, „valachus” néven nevezik szintén a románokat és ugyanezen szóval jelölik meg a Hunyadiak nemzetiségét is. — Callimachus, II. Ulászló udvari embere, például leírja Hunyadi János egyik hadjáratairól, hogy mily nagy bizalmat helyezett román katonáiba, kiket Havasalföldről kapott és akiket akkor is maga mellett látott, mikor a többiek mind szerteszéjjel futottak.

II. Pius pápa mondja (Praynal Annal. Reg. Hung. L. III. p. 70.)

* A vonatkozó szövegek a Baró Hurmuzaki-féle gazdag oklevélgyűjteményben olvashatók egész terjedelmükben.

hogy Hunyadi János egy alkalommal a törökök elől csak úgy tudott menekülni, hogy mint román ember jártos volt a vidéken.

A Hunyadiak román nemzetiségét más helyen is kiemeli a fentebb említett II. Pius pápa, aki a történetíró őszinteségével kíván szólni, amikor azt is különös nyomatékkal hangsúlyozza, hogy Hunyadi János dicső hadi tetteivel tulajdonképpen fájának, a románságnak gyarapította dicsőségét.

Bordinus, Mátyás király udvari történet írója, aki ezen környezetben legjobban ismerhette a Hunyadiak nemzetiségét, azt írja Hunyadi Jánosról, hogy ez „Budi (Buti Vojk) oláhok fia” („Budi Valachi filius”) és hogy fiával Mátyással együtt kifejezést is adtak származásuknak a római eredet tudatában, melyet Mátyás szülei több ízben közöltek fiukkal.

Teljesen igazat kell adnunk egyik kiváló genealogiai írónak, dr. Wertner Mórnak, aki „A Hunyadiak” címet viselő Déván 1900 évben megjelent tanulmányában azt írja, hogy a kutatás mai állása majdnem kényszerítőleg a Hunyadiak román nemzetiségére mutat rá és hogy ez annyira köztudomású volt, hogy azt egykorúak sem nem vitatták, sem nem tagadták. Felhossa a Hunyadiak román eredetét egy velencei követ is megörökítette naplójában. — Ugyanis Várdi Pál esztergomi érsek 1539. február 11-én meglátogatta Girolamo Aleandro bibornok-követet, akivel beszélgetés közben közölte azt is, hogy Hunyadi Mátyás király nagyatyja apai ágon erdélyi román ember volt.

Wertner főképpen azt igyekezik bizonyítani, hogy a Hunyadiak legismertebb őse nem mint eddig tudtuk Serbán vagy Sorb, hanem ennek nagyatyja „Kosztá” „oláh” volt, — de a Hunyadiak románságára vonatkozó s általunk idézett forrásokat az egyetlen felettin kívül — nem közli.

Kiváló fontosságánál fogva fel kell hoznunk a Hunyadiak román eredete igazolására még azon bizonyítékot, melyet Oláh Miklós esztergomi érseknek a Hunyadiak kal való vérokonsága juttat birtokunkba. Révay Péter (szül. 1568-ban) koronőr azt írja ugyan is, hogy az I. Ferdinánd király idejében élt Oláh Miklós azzal dicsekedett, hogy ő anyáról unokafivére Mátyás királynak. Családjáról maga Oláh Miklós is közöl adatokat, melyek román származására is vetnek világot, de tárgyunkra nézve az ő közleményénél sokkal fontosabb és nagyobb bizonyító erővel bír az a nemesi oklevél, melyet I. Ferdinánd adott ki részére 1548. évi november hó 23-án. Ebben az oklevélben minden félreértést kizáró módon ki van fejezve, 1) hogy Oláh Miklós ősei románok, vagyis olyan vaig

chusok, akiknek ősei Dáciába telepítettek, 2) akiknek eredete Rómaig nyúlik vissza, akik ezért saját nyelvükön „Romani“-romáinak nevezetnek. 3) Oláh Miklós-nak ezen román nemzetsége hadi erényekben tűnőklő sok kimagasló férfit mutathat fel, köztük Hunyadi Jánost, a hírneves Mátyás király atyját és Oláh Miklós őseit...

A Hunyadiaknak román eredet, a létező bizonyítékokkal szemben, csak elfogultság tagadhatja.

Hogy áll a leu?

Március 7-én fizettek 100 lelért:

Párisban 7-80 frankot

Zürichben 2.50 frankot.

Budapest 1350 külföldi koronát.

Belgrádban 43— dinárt

Berlinben 10700 márkát

Bécsben 34000 koronát.

Irodalom, művészet

A Petőfi-Társaság új vezetősége

(Aknámunka Pekár Gyula ellen.)

Budapestről jelentik: A Petőfi Társaság tegnap délután tartotta közgyűlését, amelyen három megüresedett hely betöltése került sorra. A három helyre kilenc jelölt volt és a választásokat élénk harc előzte meg. A tagok egy része ugyanis nem volt megelégedve Pekár Gyula elnöklésével és már hitelekkel ez előtt mozgalmat indítottak ellene. A mozgalom élén Kiss Menyhért képviselő állott. A csoportnak elnökjelöltje Bársony István volt. A mozgalom azonban nem sikerült és Pekár Gyulát ismét nagy többséggel választották meg a Petőfi Társaság elnökévé. Másodelnökök lettek: Ferenczy Zoltán és Császár Elemér, főtitkár Szávay Gyula és titkár Sas Ede. A tőzsde 100 ezer koronás Petőfi díját Ferenczy Zoltánnak ítelték oda. Új tagokul Pintér Jenőt, Gyökössy Endrét és Kern Aurélt választották meg.

* Az aradi városi színház heti műsora. Csütörtök: Kékszakáll nyolcadik felesége. B. bérlet. Péntek: Svihákok. C. bérlet. Szombat d. u.: Nagymama. Este: Svihákok. A. bérlet. Vasárnap d. u.: Rózsika lelkem. Este: Színész-bál a Központi-szálló összes termeiben.

* Filharmonikus hangverseny ma este 8 órakor. Solista Stern Rózsika hegedűművész. Dirigens: Unger tanár.

* Vigjáték-újdonság kerül csütörtökön este színre a városi színházban. Az ötletkeber, humorban gazdag vigjátékot, a Kékszakáll nyolcadik feleségét tüzte ismét műsorra a színház, melyben eddig minden alkalommal zsúfolt nézőtér gyönyörködött végig. A Kékszakáll nyolcadik feleségének főszerepét Gergely Gizi játssza.

* Délután először kerül színre vasárnap Zerkovitz nagy sikert aratót operettje: az Aranymadár. Az operett premierszereposztásban kerül délután is színre. A főszerepeket Horváth Mici, Galetta Ferenc, Balogh Böske és Inke Rezső játsszák.

* A farsangi jókedv utolsó mámoros estéje vasárnap este zajlik le a Központi szálló összes termeiben. Az utolsó bál, a farsangi bucsu, talán egyik legszebb s legfényesebb eseménye lesz az idei táncos szezonnak. A színház igazgatója nagy gondnal készül a bálra, minden ötletet felhasznál, hogy a közönség minél jobban szórakozzék és minél kellemesebben töltse el az éjszakát. Az estélyt nagyszabású műsor vezeti be, melynek első száma a „Házi főpróba“ című ötletes egyfelvonásos vigjáték lesz. Balogh Böske Noerisson-paródiája lesz az est másik fénypontja, melyet aztán komolyabb számok: Kertész Vilmos énekszámai, Róna Dezső és Horváth Mici énekdúója váltanak fel. A műsor többi része is csupa szórakoztató szám. Az előadást tánc követi. Éjjel egy órakor, amikor a hangulat a legemelkedettebb, veszi kezdetét a nagyon érdekesnek ígérkező primadonna-árverés, melyen Horváth Mici, Halmos Mici, Balogh Böske, Gergely Gizi, Kálmán Sári, Tökés Anny kerülnek árverés alá. Az árverést reggel öt órakor a karneváli bucsu felvonulása követi, melyet Jakabffy Dezső rendez. A reggeli órák attrakciója Ladiszlay Józsefné káposztalevese lesz.

* A Nagymama ifjúsági előadásban kerül színre szombat délután. Az ifjúsági előadáson az összes iskolák növendékei megjelennek.

* Ma este zárul Váradi Albert grafikai kiállítása a Kulturpalotában.

* Új betanulással kerül bemutatásra pénteken este a régi operettek egyik legszebbike: a Svihákok. Évek óta nem került ez a nagyhatású darab Aradon színre, most a színház nagy gondnal készül a Svihákokra, melyet hosszabb ideig műsoron kíván tartani. A Svihákok szombat este is színre kerül. A vezető szerepeket Balogh Böske, Halmos Mici, Bányász István és Galetta Ferenc játsszák.

Arviz a régi királyságban.

Bucurestből jelentik: A fővárosba pusztító árviz aggasztó hírei érkeznek Krajovából. A lakos ságot a veszedelem teljesen kiszületlenül találta, olyan gyorsan jött, hogy menekülésről szó sem lehetett. Maguk a hatóságok is teljesen elvesztették fejüket. Krajovában Bukovec nevű városrészt Arlatban három városrész áll teljesen víz alatt.

Bucurestből, mihelyt a szeren csétlenség első hírei megérkeztek, nagyszámú katonapionir és műszaki csapatot küldtek a helyszínére, hogy a mentési munkálatokat megkezdhessék. Mivel az árviz a telefon és táviró póznákat is megrongálta, idáig csak nagyon hézagos jelentések érkeztek. A műszaki csapatok úgy Krajovában, mint Arlatban csónakhidakat építenek. Az árviznek már is rengeteg halottja van. Sok ház összeomlott, sok dűledezőben. A kár óriási. Olteniából, Moldovából szintén nagyobb árvizeket jelentenek. Részletek még hiányoznak. Konstancából az a hír érkezett, hogy a Jablonica folyó hidja a nagy áradás következtében összeomlott.

A függöny legördült. (A színpadtól visszavonult művészelekről.)

Özv. Heppes Aladárné — Harmath Józsa

Az Acsev. palota mellett van egy hosszú, emeletes barna ház. Ebben lakik H. Harmath Józsa, aki az aradi színháznak majd két évtizeden keresztül egyik legünneltebb művésznője volt. Fiatal, szép és üde volt még, amikor elűnt a szeméink elől és ide s tova már egy esztendeje lesz, hogy utóljára láttuk a színpadon.

Háromszor kerestem a lakásán, a nap legkülönbözőbb szakaiban, egyszer sem találtam otthon. Harmadszori kopogtatásomkor azzal fogadott az otthon őrzője, egy leány, hogy: „most már biztosan az üzletben lesz!” Heppesné a harmadik színpadról visszavonult színésznő, akit felkerestem eddig és most harmadszor hallom, hogy a művésznő az üzletben van. A színpad az egyik véglet, az üzlet a másik. Az egyik a poézis, a művészet világa, a másik a nagyon si vár prózáé. Az üzletben nincs poézis. A végletek itt, úgy látszik találkoznak. Ha egy színésznő visszavonul a színpadtól, üzletaszony lesz.

A Fischer Eliz-palota udvarán szerényen huzódik meg H. Harmath Józsa üzlete: a Comisszió. Bizományi üzlet. Függönyök vannak az üveges ajtón. Az egyik sarokban a fotólyból emelkedett fel Heppesné, amikor beléptem és köszöntöttem. Szinte kellelenül fogadja kérésemet, hogy színpadi multjáról beszéljem. De belenyugszik a megváltozhatatlanba és várja a kérdéseimet. Rövid bevezetés után ezeket mondom:

— ... mert mégis csak különös nagyságos asszonyom, hogy valaki, aki annyi szeretettel viseltetett a színművészet iránt és aki csak harmincnek látszik és csak harminckilenc éves ...

— Az istenért, hát ezt honnan tudja!? — szakított félbe H. Harmath Józsa.

Megmondom neki, hogy kint függ a ház kapualjában a rendőség által láttamozott lista és azon rajtaszerepel az ő ominózus 1884-es száma is.

— De ilyen indiszkréciót! Én ezt még nem is láttam...

Pedig másfél éve kint van és Heppesné még nem látta és nem tudja, hogy a hatóságok a hölgyek születési évszámát illetően nem szoktak diszkrétek lenni.

Elnézem H. Harmath Józsat az üzletében. Szönyegek, selyem és aranyhímzések, antik óra a falon, gyönyörű állóváza az egyik sarokban, egy szekrény tetején főzőskejék, meg játékbutorok kis szobával. Sok holmi tarka rendben. Mind bizományi áru. Heppesné egy karosszékből ül, én is, egy asztalka van közöttünk. Nemesen szép arc Heppesné arca, tiszta, nagyon tiszta szemek. Keveset beszél.

— Nem jártam színiiskolába. Solymossy Elek budapesti színiiskolájában nőttem fel, a rokonaim voltak Solymossyék és én sokat voltam

az iskolájukban. Nem tanultam rendszerezen, mert nem is gondoltam arra, hogy színésznő leszek. Sokat láttam ott és el is próbáltam, amit láttam. 1899-ben leszerződtem Leszkay Andrásához, Aradra. Valahogy hirtelenül jött ez a szerződés. Először a „Himfy dalaiban“ léptem fel. Egy évig játszottam, s azután férjhez mentem. Öt év szünet következett. Amikor Szendrey aradi direktor lett, hozzá szerződtem. Azóta megszakítás nélkül az eimut szezonig az aradi színház tagja voltam.

— A legszebb színházi estéim közé tartoztak a „Baba“ című operett előadásai. Ebben a darabban Lancelot játszottam. Akkor még volt egy kis énekhangom. Aztán a drámát szerettem meg... Hegedüs Gyulával nagyon szerettem játszani... Fenyvessy Emillel is volt egy pár szép estém... Ezek a legutóbbi események voltak.

Mindnyájan emlékszünk még a „Tanitónő“-re, akik ott voltunk. Világvárosi színpadra beillő, alakítás volt.

— Nagyon szerettem volna eljátszani a „Sasfiók“ címszerepét. Foglalkoztam is vele, de vidéki keretek között nem lehetett kihozni. A legjobb esetben négy-öt próbát adnak... Legalább tizenöt-husz kellett volna... Most már erről is lemondtam...

Igy beszél, szakadozottan, a hogy leírom. Megkérdeztem, miért hagyta ott a színpadot. Kisgázi? Intrika? Először nem akarja megmondani, aztán megmondja, de megígértette, hogy nem írom meg. Ezuttal az ígéretemet megtartom. Megkérdezem még, hogy nem szándékozik-e visszatérni sok tapsos estéjének színhelyére: a színpadra?

— Nem a tapsért voltam színésznő. Mindig a feladat izgatott. De mondhatom, hogy sohasem voltam magammal megelégedve... Hogy visszamegyek-e a színpadra? Még nem tudom, de azt hiszem, hogy nem... Különbön fatalista vagyok... Ha a sorsomban ez van előírva, akkor úgy lesz.

Most az üzletéből és a nyugdíjából él. Felt, hogy az üzletéről írok. Nem a vevőktől, akik erre hozzátudulnak, akik most kevesen vannak, mondta. Hanem attól, hogy az ötletet megragadják és konkurrensnek keletkeznek.

— Az eladók drágán, akarják eladni holmijukat, a vevők meg olcsón akarnak vásárolni. — most ez a probléma foglalkoztatja a színpadról visszavonult művésznőt.

— Aztán ne írjon rólam dicsőhimnusokat!

Ezt egészen komolyan mondta, amikor elbucsuztam. Jellemző Heppesné szerénységére: ilyen volt ő mindig. És én kérésének eleget tettem.

Balogh István.

— József főherceg házvásárlása. Budapestről jelentik: A magyar főváros most tette közzé az ingatlanforgalomról szóló jelentését, amelyben többmillióstétel szerepel. Mint érdekességet megemlítjük ebből a kimutatásból, hogy József királyi herceg megvette Libits Adolftól az Eötvös-utca 14. számú házat négy-millió koronáért.

Okirathamisító álfőhadnagy.

(A „cs. és kir. kamarás“ szélhámos-ságai.)

Az *Aradi Közlöny* budapesti távirati jelentés alapján megírta, hogy a budapesti katonai ténparancsnokság az elmúlt héten le tartóztatta a magyar főhadnagyi egyenruha jogosulatlan viseléséért „lengyeltóti és csikmadarasi Lengyel-Máriaffy Kunó cs. és kir. kamarás“. A „főhadnagy ur“ közjegyző előtt hitelesített okmányokkal igyekezett bebizonyítani, hogy ő volt huszárfőhadnagy és előkelő erdélyi család sarja. De többen felismerték, akik tudták róla, hogy a kevésbé előkelő Löwenheim Dezső névre hallgat. Löwenheim nem tagadhatott sokáig: beismerte, hogy szélhámos-ságból vette fel a fantasztikusan összeállított nevet, azért, mert nemrégén nősült s olyan nőt vett el feleségül, aki csakis „előkelő“ mivoltáért lett a hitvese. A katonai parancsnokság Löwenheim Dezsőt hétfőn reggel átkísérte a főkapitányságra, ahol a fiatal kalandort már néhány családi följelentés várta. Az intellektuális osztály vezetője emelkedett a bekísért ifjú szélhámosra, mert 1917-ben már foglalkozott vele a rendőrség.

Az első lépés.

A háború alatt nagy port vertek fel az árdrágító visszaélések. Sok szenzációs letartóztatás történt. A lapok nagyon sokat foglalkoztak akkoriban Zeidl Vencel hentesmester letartóztatásával. — Zeidl ugyancsak árdrágítás miatt került 1917-ben a toloncházba. A mig Zeidl letartóztatásban volt, megjelent Zeidlné Mester-utcai lakásán egy csupaszképi nyurga fiatalember:

— Lengyel Dezső vagyok — mutatkozott be — igazságügyminiszteri titkár.

Elővett egy iv papírost és igazolta magát. A jelenlegi országos rendőrfőkapitány, Nádosy Imre akkori miniszteri tanácsos neve volt ráhamisítva az okmányra, a mellyel a fiatalember azt akarta bizonyítani, hogy ő a miniszteri tanácsos mellé beosztott titkár. Majd bőbeszédűen elmondotta:

— Asszonyom, nekem, amint láthatja, módomban áll az ön férjét kiszabadítani. Természetesen az ügy elintézése áldozatokkal jár. Egyelőre kérek 10.000 koronát.

Jelentős összeg volt ez 1917-ben. Zeidlné azt felelte óvatosan, hogy jöjjön el néhány nap múlva, addig gondolkodik a dolgon. A fiatalember innen egyenesen a toloncházba ment és beszélgetési engedélyt kért Zeidlnéhez. A hentesmesternek is elmondotta, hogy ki fogja őt szabadítani, sőt már a feleségével együtt is működik. — Zeidlné, mikor kiment férjéhez, mesélte a látogatás történetét. Zeidl gyanút fogott. Jelentést tett a dologról. Lengyel Dezsőt a rend-

őrség kinyomozta. Csakhamar kiderült, hogy a 17 éves ifjú hamisított okmányokkal akarta csalását elkövetni. Soha miniszteri tisztviselő nem volt. Akkor állott érettségi vizsga előtt. A tulajdonképeni neve: Löwenheim Dezső. Antal Géza dr. rendőrkapitány tartóztatta le Lengyel-Löwenheimot és átkísértette a fiatalokúak bíróságához. A bíróság két évi börtönrre ítélte a fiatal szélhámost. Ki is töltötte büntetését.

Rang és szerelem.

Lengyel-Löwenheim előadása szerint különféle vállalatoknál könyvelői állást töltött be.

— Nem akartam régi nevem alatt szerepelni és ezért a Lengyel Kunó nevet használtam. Névjegyeket készíttettem. Felvettem a „lengyeltóti és csikmadarasi“ előneveket. Az utóbbi időben a tőzsdén másfél millió koronát kerestem. Sokat jártam mulatóhelyekre. — Egyszer egy előkelő ismerősöm, aki elhitte, hogy nemes ember vagyok, bemutatott Hilde Hadgas táncművésznőnek. Azt mondtam, hogy cs. és kir. kamarás vagyok. Tudtam, hogy a Máriaffy-család kamarási jogjai bir, ezért ezentul csak így mutatkoztam be: lengyeltóti és csikmadarasi Lengyel-Máriaffy Kunó. A táncosnővel sokat mulattam együtt. Ismerőseim száma növekedett. Sok tiszt ismerősöm és barátom lett. Ezért elhatároztam, hogy katonai okmányokat szerzek. Elmentem a rendőrségre és bejelentettem, hogy katonai okmányaimat elvesztettem. Erről irást kaptam. Ezzel elmentem a VI. kerületi előjáróságra, ahol szóbeli bemondás alapján másolatot adtak „katonai igazolványomról“, amelyen már mint cs. és kir. kamarás, volt huszárfőhadnagy szerepelek. Ennek alapján elmentem a katonai parancsnokságra és egy hétre egyenruhaviselésre kértem engedélyt, mondván, hogy megnősülök. A táncosnő, Hilde Hadgas, akinek a családi neve Altrichter Hildegard, nagyon szerelmes lett belém. Megkértem a kezét. Boldogan tűztük ki esküvőnk napját. Mivel csak ebben az évben leszek huszonhárom éves, elhatároztam, hogy születési bizonyítványt is hamisítok magamnak. Egy közjegyző nevére szóló körbélyegzőt csináltattam. Legépeltem nagykorúnak mutató teljes című születési bizonyítványomat és ráhamisítottam, hogy ez közjegyző előtti hiteles másolat. 1923. január 10-én a VI. kerületi anyakönyvvezető előtt megesküdünk. Odaköltözök Dezső feleségemhez. Ugy akartam, hogy valamilyen jó állást szerzek magamnak. Egyelőre feleségem pénzéből élünk. A Ritz-ben azonban felismertek, mert nagyon szerettem huszárfőhadnagyi egyenruhá-

ban járni. Kiderült minden. Vonzott az előkelő társaság, amelybe belekerültem, nagyszerű és finom barátokra tettem szert. Kijelentem, hogy soha semmiféle szélhámos-ságot el nem követtem.

A táncosnő mindent megbocsát.

A „kamarás ur“ magas, sápadt, letagadhatatlanul előkelő megjelenésű fiatalember. Dus szőke haja fürtökben hull a homlokába. Főnem élű arcát gyenge sasorr teszi „arisztokratikussá“. Mozdulatai kiszámítottan, pózosan szertartásosok. Felesége, a táncművésznő, hétfőn egy hölgy-ismerősével együtt megjelent a főkapitányságon. Bejelentette, hogy nem bankigazgató leánya, de mindamellett szeretné mindazon károkat megtéríteni, amelyeket férje okozott. A táncosnő tolmácsa utján kijelentette, hogy mindent megbocsát férjének, hisz még olyan fiatal és csínyek után még teljesen megjavulhat. Lémond minden címéről, rangról, mert nagyon szereti férjét. Mikor egy rendőr odavezette a táncosnőhöz férjét, mindketten mosolyogva és boldogan ölelték s, csókolták meg egymást. Az aszszony egy tábla teicsokoládét hozott a férjének.

Hilde Hadgas csak akkor szontyolódott el kissé, amikor megtudta, hogy házasságuk tulajdonképpen érvénytelen, mert a kiskorú Löwenheim Dezső hamis okmányokkal, engedély nélkül nősült meg. Antal Géza dr. rendőrkapitány Lengyel-Löwenheim Dezsőt okirathamisításokért, csalásért s más büncselekményekért letartóztatta.

Rózsai öngyilkos.

(Nem jó a szerelemmel tréfolni.)

Tragikusan szomorú életétől akart megválni — tegnap este egy fiatal aradi leány, aki egy előkelő aradi uricsaládnál volt alkalmazva, mint nevelőnő. Az életunt leány a huszonegy éves Weisz Rózsai, Belényesen született, Jómódu szülei, akiknek a háború előtt jóforgalmu fűszerkereskedésük volt, megadták gyermeküknek a lehetőséget, hogy minél jobban kiművelhesse magát. A forradalom kitörésekor azonban, mint annyi másnak, a csöcselék Weisz Márton vagyonát is elrabolta, üzletét kifosztotta és a háromtagu család, hogy életét biztonságba helyezze, elköltözött Belényesről. A sors illymódon megnyilvánult kegyetlensége arra kényszerítette a fiatal, még akkor gyermeknek mondható leányt, hogy állást vállaljon. Elment tehát nevelőnőnek. Hét hónappal ezelőtt került Aradra, ahol igen kedvező feltételek mellett nevelőnői állást kapott egy előkelő aradi családnál s bár a környezetnek már az első napokban feltűnt a leány hirtelen heves és megfontolatlan természete: műveltségére és rendes voltára való tekintettel nem bocsájtották el. A fiatal korában ért sok bánat a leány idegzetét nagyon megviselte, a tüzesvérű leány szívét pedig a sok szerelem gyengítette meg. Őt

év alatt hét férfit boldogított egy-egy ideig szerelmével addig, amig meg nem unta. Amikor pedig ez bekövetkezett, hűtlenül elhagyta mindegyiket. A nyolcadik aradi szerelme azonban igazabbnak ígérkezett és vég nélkülnek látszott, itt azonban más baj volt: a vonzalom nem talált viszonzásra. Ez végleg elrontotta a leány kedélyét és az utolsó hetekben már többször foglalkozott az öngyilkosság gondolatával is, de környezetének sikerült megnyugtanni. Kedden este, amikor már mindenki aludt, Weisz Rózsai felkelt ágyából, felöltözött legszebb ruhájába, kilőzta az éléskamrából a marrólugot és megitta. Pillanatok múlva, midőn érezni kezdte a marrólug hatását, sikoltozni kezdett, felverte a házat, elmondta tettét, melyet szerelmi bánatból követett el. Rögtön beszállították a közkórházba, ahol az ügyeletes orvos gyomormosást alkalmazott, de a leány még ma sem nyerte vissza eszméletét és állapota válságos.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Aradi devizaforgalom. (Március 7.) Effektiv valuta hiányában a kifizetések áral ma a következőképpen alakultak az autorizált intézetek magánforgalmában. Budapest belföldi 17.25, külföldi 13.50, Bécs 330, Prága 6.50, Belgrád 2.10, Newyork 218, Zürich 40.75, Páris 13.35, Berlin 0.01.

Bucurestii tőzsdézárhat. (Március 7.) Kifizetések: Páris 13.05, Berlin 0.0102, London 1024, Newyork 216, Milano 10.37, Zürich 41, Bécs 0.0031, Prága 6.50, Budapest 0.08.

Zürichi nyitás. (Március 7.) Berlin 0.023750, Newyork 536.75, London 2522, Páris 32.62, Milano 25.65, Prága 15.92, Budapest 0.1775, Belgrád 5.65, Varsó 0.0125, Bécs 0.0075, bélyegzett 0.0075.

Zürichi zárhat. (Március 7.) Berlin 0.0255, Amsterdam 211.85, Newyork 535.75, London 2517, Páris 32.50, Milano 25.62, Prága 15.95, Budapest 0.1750, Belgrád 5.60, Bucuresti 2.50, Varsó 0.0120, Bécs 0.0075, bélyegzett 0.0075.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Március 7.) Napoleon 11000, angol font 14000—14300, dollár 2980—3055, francia frank 181—191, osztrák korona 0.0420—440, lej 14—15, szokol 88.50—92.50, svájci frank 555—575, dinár 31.50—33.50, lengyel márka 0.0576—775, leva 18—19, hollandi forint 1175—1215, márka 0.14—15.50.

Bécsi hivatalos zárhat. (Március 7.) Prága 2125, Belgrád 435, Budapest 23.25, Varsó 1.63, Bucurest 340, London 335250, Newyork 71400, Páris 4300, Zürich 13.325, Berlin 3.50.

Székrekedés. Korányi tanár, az országos igazságügyi orvosi tanács néhai elnöke, megállapította, hogy a FERENC JÓZSEF keserűviz gyors, biztos és enyhe, fájdalom nélkül ható természetes hashajtó.

Tavaszi felöltő, ruha és jemper újdonságok megérkeztek PLESZ GYULA

oéghez, Arad, Str. Col. Piriol 3. (Vörösmarty-u.) A színház hátsó bejáratával szemben. Angol és francia mértékutáni rendelések izlésesen esaközöltetnek.

Csempészek éjszakája

(Az Aradi Közlöny berlin tudósítójától.) A német birodalmi gyűlésen a napokban interpelláció hangzott el, amely a német-holland határon felburjánzott nagyarányú csempészetet tette szóvá. Az évek óta hanyatló valuta folytán Németországban az árak jóval alacsonyab-
bak, mint a szomszéd Hollandiában. Aligha van ma Európának romantikusabb tájéka, mint ez a határszéli Bakony.

Kiefeld közelében fekszik Kaldenkirchen kisközség, közvetlenül a holland határ mentén. Béke időben itt történt az Osende-expressz. vámvizsgálata, jelenleg ez a néhány ezer lelket számláló falu Európa legnagyobb csempészeti központja. Tíz meg tíz ezren vándorolnak ide naponként vasuton, autón, kocsin, de főleg kerékpáron, hogy éjjel átszökjenek dugárjukkal a határon. A csempészek nagyrésze mellékkereset képen űzi ezt a foglalkozást. A számítás egyszerű. Tíz tojásért Hollandiában egy fél kiló kávét adnak cserébe. Egy fél kiló kávéért Németországban husz tojást kapni cserébe. Husz tojásért egy kiló kávét adnak Hollandiában. Ezt ismét tojásra lehet becsereélni és így tovább az egyszerű szabályai szerint...

A csempészek huszas, harminces csoportokban lépik át a határt, akit a csendőrök elcsipnek, attól a dugárut elkobozzák és könyörtelenül lecsukadják. Nincs ezen a világon hordozható portéka, amit ne csempésznének itt. Volt idő, hogy a csendőrök lapátszámra hányták vagonokba a zsákmányolt cigarettát. Milliókat naponként. Gyermekekcsi és illatszer, motorbicikli és tánerend — minden előfordul. A hivatalos csempész — és végig a határ mentén nincsen teremtet lélek, aki legalább alkalmilag ne csempészkednék — óriási zsebeket hord belül a kabátjában, a melyekben akár egy fél mázsányi árut cipelhet magával. Az éjjeli menet élen 2-3 főnyi előőrre halad, portéka nincs rajtuk.

A felderítés és az ellenség megtevesztése a feladatuk. Ha csendőrökre bukkannak, lehetőleg hangos beszédbe elegyednek velük, hogy az utánuk jövők meghallják. Ezek aztán lekanyarodnak az utról és melékösvényen haladnak előre. Az előőrök taktikájához tartozik, hogy lehetőleg gyanusan viselkedjenek. Kipárnázott lebernyéjük mintha tömördek portékát rejtegetné. A motorzásnak ellenszegülnek, tárgyainak, vitatkoznak, amíg csak le nem tartóztatják, sőt lehetőleg be is kísérik őket. Minél furfangosabb az előőr, annál ügyesebben leplezi igazi szerepét. Az őrszobán azután kiderül,

Erdekességek a német holland határról.

hogy ártatlanul gyanúsították meg, nem hord magán elvámolni valót és még neki áll feljebb. Társai közben régen átlépték a határt.

A fegyvertelen csendőrök azon ban még az előrsi intézményre sem méltatják a kaldenkircheni csempészek. Ugyan — hála a holland határőrségnek — ma is csak az éjleple alatt tűzhetik mesterségüket, de a technikájuk felettebb egyszerű. Nagyjából a következő:

Fagyos, zimankós sötét éjjel van. A csempészeknek különösen kedves időjárás. Ezren meg ezren fognak ma átszökni a határon. A csendőség jól tudja, hogy már vasárnap átrándultak Hollandiából a megrendelő és hogy a németek ezen az éjjelen szállítanak. A behavazott vidéket csak egyetlen járható ut szeli. A határmenti fák mögött egy-egy csendőr rejtőzik el. Órákhozat várnak dermesztő hidegben.

Végre a néma csendben hallszik, amint menet paskol át óvatosan a havon. Fekete tömeg közeleg a havas félhomályban, egyebet nem látni, két határrendőr:

— Megállj! Határvizsgálat!

A mi e-szavakra következik, azt tol le nem írhatja. A nesztelen hóban néhány tucat csendőr dulakszik száz meg száz kövér felfuvalkodott alakkal. A csempészeket a portékájuk súlya terheli. Botok és öklök tompa puffanása hallatszik. Egy zseblámpa villan fel. Menteni kiütk a csendőr kezéből. Futás, menekülés, hörgés és tompa zuhanások. De egy árva szó sem hallatszik...

Eredmény: Két embert bekisértek. A többi odaát van...

K szerkesztésért:

KAROLY JOZSEF

felel.

Cenzurát:

Dr. V. MARCOVICI

NYILTÉR.

As ezen rovat alatt közöltteket nem vállalunk felelősséget.

Felhívás.

Egyik ügyfelem Siselberstein Ferenc ágyai üzletét átvenni szándékozik. Felhívom most nevezett hitelezőit, hogy követeléseiket 5 napon belül nálam bejelentsék.

Dr. Goldzieher Márton,
13074 kiskisjenői ügyvéd.

Szőlőpótláshoz alkalmas Duszjokerü Szőlőoltvány

Gyökeres Riparia Portalis

kapható 13088

WINKLER JOZSEF oltványtermelőnél
Arad, Str. Consistófiukai (Batthyányi-u) 11

Adolf Lusztbáder

Ingatlanforgalmi iroda 248

Arad, Str. Desseanu (Révay-u.) 2.
Elfogadok megbízásokat házak, szőlők és birtokok eladására. Előjegyzésben több kisebb-nagyobb bér és magánház.

13741

Radio Hirdetési Iroda 2387/a. sz.

GUMMISAROK ÉS GUMMITALP

olcsóbb és tartósabb mint bőri Legjobban óv nedvesség és hideg ellen!

Ismeri Ön már a

DIANA

Sósorszesz

grandiozus hatását? Minden egészséges és minden beteg igazolhatja, hogy az elképzelhető legjobb siker csak 13671

Diana sósorszesz

használatával érhető el.

Az aradvárosi kertészetben

azonnali kiállításra alkalmas, magas, erőteljes

6000 drb. diófa oltott	20 Lei
2000 drb. meggy	15 Lei
2000 drb. cseresnye	15 Lei
10000 drb. vadgesztenye	15 Lei
árban kapható.	1101

Új kézimunkakönyvek

érkeztek. KELET hirdetőiroda

Értesítés.

Az Aradi Vendéglősök Szikviz és Syphonfejgyára Részv. Társ. felszámolás alatt

Értesíti a t. részvényeseket, hogy az egész részvények darabját 350 Lei összegben, ötöd részvények darabját 70 Lei összegben fizeti ki minden nap délután 3-6 óra közti időben 13078

Szücs F. Vilmosnál,

Aradon, Str. Alexandri (Saloz-utca) 3. sz., I. em.

Eostev 80%	Maftalin
Borkősav	Rézvitriol 98/99%
Kén 99%	Szodabikarbóna

Ammoniak, folyékony, vízmentes
hűtő készülékek
számára és mindenféle technikai vegyszer kapható:
Technisch-chemische Handelsges. m. b. H.
Wien, L. Fleischmarkt 1. 1228
Sürgönyolm: „Technochem Wien“

Brilliánsárut, gyöngyöt, platinát, arany és ezüst árúkat és hamis fogsorokat magas áron vesznek: Kun ékszerész, Arad.

Apró hirdetések.

Alkalmazás.

JÓLFOZÓ esakósno jó bizonyítvánnyal felvétetik. Cim a kiadóban. 4000

MINDENEST jó bizonyítvánnyal aki főzni is tud keres március 15-re Stetanút lakás-hivatali főnök Acsev palota földszint az Aradi Közlöny nyomdája felett. 1189

KERESÜNK azonnali belépésre egy a könyvelésben és gépírásban némileg jártas leányt. Cim Kelet hírlapiroda. 13073

FIATAL KERESKEDŐSEGÉD a fűszer és vasszakmából felvétetik. Magyar és román nyelv tudása megkívántatik. Brinda Atanas Berzava. 1210

JÓHÁZBÓL való izraelita fiut vegyeskereskedésbe tanulónak felvesznek. — Weiszberger, Gurahont. 1225

GAZDASÁGBA jártas fiatal, nős ember kisebb gazdaságba gazdának ajánlkozik, vagy ehez hasonló állást elfoglalna április 1-ére Arad és vidékén. Jó irástudó, beszél románul és magyarul. Több évi bizonyítvánnyal rendelkezik. Címe: Róka Jánosnál Micalaca-Nou (Ujmikélaka) Adler Andor-ut 15. sz. 1233

PERFECT szakácsnőt és szobaleányt keresek vidéki városba. Jelentkezni lehet Bulev. Carol I. (Erzsébet-körut) 20. II. em. ajtó 14. Délután 2—4-ig. 1231

ÓRAS KÖNYVELEST VÁLLAL mérlegképes könyvelő. Cim a kiadóhivatalban. 1230

SZOLID HÁZIKISÁSSZONY, ki az összes háziteendőknél segít, azonnal felvétetik Ehrenfeldnél, Str. Luther-utca 2. földszint, ajtó 3. 1236

MINDENES szakácsnő kéttagu családnál Timisoarára 6 fizetéssel felvétetik. Cim Wallinger hirdetőjében. 13207

MINDENES szakácsnő jó bizonyítvánnyal kerestetik. Cim Wallinger hirdetőjében. 13209

HÁZIVARRÓNÓT keresek néhány heti munkára. Cimeket Wallinger hirdetője továbbit. 13208

FIATAL, gyermektelen házaspár jobb háznál alkalmazást keres, nagy fizetésre nem reflektál. Cim Wallinger hirdetőjében. 13208

MEGBIZHATÓ, főzni tudó mindenek kéttagu családnál 15-ikére felvétetik. Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) 2. II. em. ajtó 2. 13074

GYAKORNOK, ki a román nyelvet bírja, szép kézírással rendelkezik, azonnal felvétetik Kornis Zsigmond és Márton cégnél, Bulev. Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) 28. 13074

Vétel és eladás.

TAVASZI női és férfi kelmék nagy választékban legolcsóbban Strasser divat-áruházában szerezhetők be. 1129

EGY RÖVID keresztűres zongora megvételre kerestetik. Cim a kiadóban. 1221

HAT SZEMÉLYES és 12 személyes kávé-abroszok, férfi ruhák, ezüst kanalak, vitrinek, ezüst alá arany és cérna kötött terítők, antik pohár, cizelált poharak, kép, dísz tárgyak, kézimunkák stb. eladó. Strada Consistorului (Batthyány-utca) 23. sz. I. em. jobb. 1000

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnászöngyöket, egész gyűjteményeket a legmagasabb áron vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

URISZOBA vadonatúj, elegáns, angol klub bőrgarnitúrával eladó. „Salon Artistique” (Fischer Eliz-palota.) 13576

KITUNÓ ÜZLETI KÖNYVEK, IRODAI CIKKEK és olcsó hangjegyek Kerpelnél. 13625

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szöngyöket, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat Vidéki meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota. 13573

BURGONYA (elsőrendű válogatott étkező), makói dughagyma, hagymamag és fokhagyma legolcsóbb áron kapható Fischernél, Piața Catedralei (Tököl-tér) 7. 1179

EGY fekvő gyermekkosci eladó Strada Corabiei (Hajó-utca) 2. 1194

ELADÓ egy 8 HP. Hoffner és Glayton gyártmányú 10 létkörös, 10 éves cséplőgarnitúra, huzatós, jókarban, teljes felszereléssel. Otth Ferenc Vadas (Jud. Arad.) 1234

SPARHERD jókarban levő, olcsón eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében. 13207

TAKARMÁNYRÉPA eladó. Cim a kiadóban. 1235

FALBURKOLAT 9 méter hosszúságban vaslászfalnak is használható, eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13008

ALKALMI VÉTEL, szódavizgyár berendezés teljes felszereléssel olcsón eladó. Savoy cég (Fiukereskedelmi iskola mellett). 18785

ZONGORA, Schunda-cimbalom, hegedű, ágyterítők, luszterek, fürdőkádak, másoló-prések, kutszivattyu eladók. „Megbízás” vállalat Strada Horia (Széchenyi-utca) 2. 13786

Ingatlan.

CALEA ZIMANDULUI (Zimándi-ut) 5. számú magánház azonnal elfoglalható eladó. 1112

ELADÓ Str. Doamna Purgii 93-as elfoglalható ház kerttel. Bővebbet Wallinger-irodában. 13204

BÉRHAZAK lakásokkal a város központjában és kisebb magánházak eladók. Savoy-cég (Fiukereskedelmi iskola mellett). 18784

Látogassátok meg

a VI. prágai nemzetközi mintavásárral — Allitsatok ki a VI. nemzetközi

Mintavásáron

1923. március 11-től március 18-ig.

Hotel-Messe március 7., 8. és 9-én a Zeofla és a Lövész-szigeten. Középeurópa és a távoli Kelet új központi piaca. Legjobb alkalom kereskedelmi összeköttetések létesítésére. Valamennyi ipar és termelési ág több mint 3000 elsőrangú cég által képviselve. 33¹/₂% menetdíjmérséklés a csatl. államvasutakon, biztosított elszállítás, tolmács szolgálat, szakkongresszusok, külön-gyorsvonatok. Igazolványok a Kereskedelmi és Iparkamaránál, a Messe képviselőinél és a Messe-igazgatósnál: Prága, I. Altstädter-Rathaus. Első ízben külön butor-vásár és építőipari vásár. Nézzétek meg Prágát, a világ egyik legszebb városát! 1227

Golyós-csapágyat cséplőhöz--autóhoz

precízen javít: 1282

Peschl, Bucuresti, Strada Lipsani No 21.

Mindenfajta nyomtatványokat

a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig
izlésesen, jutányosan és gyorsan készít

az „Aradi Közlöny” nyomdája
Acsev-palota Acsev-palota

SZÓLÓ 6¹/₂ hold Muszkán, 5 hold szőlő Pankotán koltákkal, teljes felszereléssel, kétjártu malom Aradmegyében eladó. Savoy-cég (Fiukereskedelmi iskola mellett). 18784

KOVASZINCON 9 hold szőlő koltával, teljes pince felszereléssel eladó. Bővetbet Herczegh, Strada Episcopul Radu (Magyar-utca) 1. 1226

VENNÉK házat 2—3 szobás beköltözhető lakással áprilisra Aradon, vagy környékén. Ajánlatokat Zimánd állomásra. 1206

SZÓLÓT 4—6 holdig Gioroc és Kovaszino között magánházzal 3—5 szobásat a belvárosban keresünk azonnali átvevőkkel rendelkezők. Savoy cég (fiukereskedelmi iskola mellett). 18784

MAGÁN, bér- és emeletes házak lakásokkal, üzletek italméréssel. — Vidéki házak és szőlők eladók. „Megbízás” vállalat Str. Horia (Széchenyi-utca) 2. 18738

Üzletek.

SAROK FÜSZERÜZLET vendéglővel, lakással, magánházzal jóforgalmu üzlet 30.000 leiert eladó, vagy bérbeadó. — Sarokház üzlettel, 2 szobás lakással, belvárosban, áron alul sürgősen eladó. — Arad melletti nagyközségben fűszerüzlet korcsmával, 3 szobás magánházzal, 80.000 leiert eladó, 40.000 leiel átvehető. Megbízott „Argus” Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 1. 13416

ÜZLETTEL rendelkezem, egy közreműködő társat keresek nagyobb összeggel. Ajánlatok „Üzlet” jelizére a kiadóhivatalba. 1239

Ellátás.

KÉT intelligens fiatalember ebéd-vacsora kosztot keres uriháznál. Cim Wallinger hirdetőjében. 13207

Különféle.

PERZSASZÖNYEG szövő tanfolyam kezdődik a korcsolva kioszkban. Beiratkozni egész nap lehet ott és Weiss és Benjaminnál. 1288

EZERJÓFÓ gyomorelixir, pártatlan hatásu szer gyomor és bélbántalmak, étvágytalanság, hányinger, felfúvottság, emésztési zavaroknál. Dr. Földes György szertár Aradon. 10831

RONGYOT megvételre keresünk. Cim a kiadóban. 1000

Friss hal érkezik csütörtök reggel
Luttwák József oéghoz.
Ugyanott burgonya, narancs és citrom is kapható. 1229

Molnársegédet

keres azonnali belépésre az
Aradi Olajpar R-T., Arad.
Személyes jelentkezést:
Bul. Reg. Ferdinand (Boros Béni-tér)
22. sz. alatti irodába kérünk. 18074

Elsőrendű

étkező burgonya
kapható kilogrammonként 2.20
Leiert hazaszállítva. 1387

Wieder Adolfnál,
Str. Teodoroi (Heim Domokos-u.) 2

Utlevélekre vizumot 55 Leiert legpontosabban leggyorsabban a **KELET-hírlapiroda** szerez, Str. Alexandri Salacz-u. 1

Industria Textilă Arădană societate anonima. — Aradi Textilipar Részvénytársaság.

CONVOCARÉ.

Industria Textila Aradana, Societate Anonima va tine
adunarea generala anuala al XIII-lea

in 25 Martie 1923. orele 1/2, in localitatea Societatii (Arad, Libas-dulo 1/c), la care cu onoare invitam stim. actionari.

In adunarea generala numai acei actionari vor putea sa-si exercite dreptul de vot, cari pana la data de 22. Martie 1923. incl. vor depune actiunile impreuna cu cupoanele la cassa Societatii sau la Cassa de Pastrare a Judetului Arad.

OBIECTE:

1. Alegerea a 2 actionari pentru verificarea procesului verbal despre adunarea generala.
  2. Raportul anual Consiliului de Administratie si Comitetului Cenzorilor, prezentarea bilanului pe anul 1922; stabilirea bilantului, decidera asupra distribuirea profitului net, precum si darea abso-lutoarelor.
  3. Alegerea 2 membrilor in Consiliu de Administratie si 2 membru in Comitetul Cenzorilor.
  4. Eventuale propuneri.
- Dat la Arad, la 3. Martie 1923.

CONSILIUL DE ADMINISTRATIE.

MEGHIVÓ.

az Aradi Textilipar Részvénytársaság 1923. évi március hó 25-én délelőtt fél II órakor tartja meg a társaság helyi-ségében (Arad Libus-dülő 1/c)

XIII. évi rendes közgyűlését

amelyre a t. részvényeseket meghívjuk.

A közgyűlésen csak azok a részvényesek gyakorolhatják sza-vazati jogukat, akik 1923. március 12-ig bezárólag részvényeiket a szelvényekkel együtt a társaság vagy az Aradmegyei Takarékpénztár pénztáránál letétbe helyezik.

TÁRGYSOROZAT:

1. Két részvényes választása a közgyűlésről felvett jegyzőkönyv hitelesítése végett.
  2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentésének elő-terjesztése, mérleg bemutatása az 1922. évre vonatkozólag, mérleg megállapítása, határozathozatal a tiszta nyereség felosztása felett, valamint a felmentvények megadása felett.
  3. Az igazgatóság két tagjának és a felügyelő-bizottság két tagjának megválasztása.
  4. Esetleges indítványok.
- Arad, 1923. évi március hó 3-án.

AZ IGAZGATÓSÁG

ACTIVA—VAGYON.

Bilant-Conte — Mérleg-számla

PASSIVA—TEHER.

Terenuri — Telek	11.439.50	Capital de actiuni — Részvénytőke ...	8.800.000
Cladiri — Épületek	3.315.785.14	Fond de amortizare pana in prezent ...	
Masini — Gépek	5.657.257.19	Ertékesökkenési Tartalék	2.037.235.57
Utensilii — Berendezések	1.076.608.95	Amortizari in exercitiul 1922. — Folyó	
Linie de garaj — Inarvágány	12.982.62	évi leírások	1.454.314.31
Cassa numerar — Pénztárkészlet	638.468.26	Reserva ordinara — Általános tartalék ...	2.500.000
Debituri — Adósok	32.909.156.77	Creditori — Hitelezők	80.466.548
Sume de tranzitiune — Átmeneti tételek	70.886.82	Efecte de plata — Elfogadványok	45.750.872.80
Marfuri — Arukészlet	50.688.147.84	Dividende neridicate — Fel nem vett	
		osztalék	128.085
		Raportul profitului din 1921. — Nyere-	
		ség áthozat az 1921. évről	189.499.20
		Profit net pe 1922. — Nyereség az 1922.	
		évben	2.503.678.21
	93.775.183.09		2.643.177.41
			93.775.183.09

Arad, la 31. Decembrie 1922. — Arad, 1922. december hó 31-én.

Loránt Emanuel s. k.
director general — vezérigazgató.

Herman Gyula s. k.
director — igazgató.

Győző Gyula s. k.
prim. cont. — főkönyvelő.

DIRECTIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

báró Dániel Ernő s. k. Ioan Boamba s. k. Edwin Czechowiczka s. k. Fuchs Ignác s. k. Kintzig János s. k. báró Neuman Károly s. k.
president — elnök. Ernst Pollack s. k. Richard Söpkes s. k. Totis Rezső s. k. Tömörly Jenő s. k.

Bilantul acesta l-am confrontat cu cartile principale si secundare si cu inventarele si toate le-am aflat corect si in deplina ordine.

Jelen mérlegét a fő- és mellékkönyvekkel, valamint a leltárakkal összeegyeztettük és mindent helyesnek és tökéletesen rendben levőnek találtunk.

CONSILIUL DE SUPRAVEGERE: — A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Weisz Bódog, s. k. László Dezső, s. k. Hehs Béla, s. k.

Debit. — Tartozk.

Comptul de profit si pierdere. — Veszteség és nyereség-számla.

Credit. — Követel.

Cheltuieli generale — Üzleti költségek	4.986.805.59	Raportul profitului 1921. — Nyereség át-	
Cheltuieli la fabrica — Üzemi kiadások	20.156.868.47	hozat az 1921. üzleti évről	189.499.20
Amortizari — Értékesökkenési leírások	1.454.314.31	Profitul fabricatiunei — Gyártás jöve-	
Raportul profitului din 1921. — Nyere-		delem	29.101.666.58
ség áthozat az 1921. évről	139.499.20		
Profitul net pe exercitiul 1922. — Tisz-			
ta nyereség az 1922. évről	2.503.678.21		
	2.643.177.41		
	29.241.165.78		29.241.165.78

Arad, la 31. Decembrie 1922. — Arad, 1922. december 31.

Loránt Emanuel, s. k.
director general — vezérigazgató.

Herman Gyula, s. k.
director — igazgató.

Győző Gyula, s. k.
prim. cont. — főkönyvelő.

DIRECTIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

báró Dániel Ernő s. k. Ioan Boamba s. k. Edwin Czechowiczka s. k. Fuchs Ignác s. k. Kintzig János s. k. báró Neuman Károly s. k.
president — elnök. Ernst Pollack s. k. Richard Söpkes s. k. Totis Rezső s. k. Tömörly Jenő s. k.

Contul present de profit si pierdere l-am confrontat cu cartile principale si secundare si intru toate l-am aflat corect si indeplina ordine.

Jelen veszteség és nyereség számját a fő- és mellékkönyvekkel összeegyeztettük és mindent helyesnek és tökéletesen rendben levőnek találtunk.

CONSILIUL DE SUPRAVEGERE: — A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Weisz Bódog, s. k. László Dezső, s. k. Hehs Béla, s. k.